

Sygn. akt VII U 3367/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar-Zapolska

Protokolant: starszy sekr. sądowy Małgorzata Wronkowska

po rozpoznaniu w dniu 26 sierpnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 listopada 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. i przyznaje ubezpieczonemu J. M. prawo do emerytury od dnia 3 grudnia 2012r. ustalając, iż organ emerytalny nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

Sygn. akt VII U 3367/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu J. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu zatrudnienia w Stoczni (...) od dnia 02 lipca 1979 r. do dnia 31 maja 1988 r., ponieważ na podstawie przedłożonej dokumentacji nie można stwierdzić, aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ubezpieczony wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale XIV pod poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (...) – Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony J. M. wnosząc o jej zmianę oraz zaliczenie mu okresu od dnia 2 lipca 1978 r. do dnia 27 marca 1997 r. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż w tym czasie, pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy, miał do wykonania te same obowiązki i charakter jego pracy nie zmieniał się.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Ubezpieczony J. M., urodzony dnia (...), w dniu 06 listopada 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę.

Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił na dzień 01 stycznia 1999 r. 25 lat, 4 miesiące i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 8 lat, 8 miesięcy i 6 dni pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 11 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczności bezsporne, vide : akta emerytalne plik I – wniosek – k. 1 – 2, karta przebiegu zatrudnienia – k. 11, decyzja ZUS z dnia 15.11.2012 r. – k. 12.

Wnioskodawca w okresie od dnia 02 lipca 1979 r. do dnia 27 marca 1997 r. zatrudniony był w Stoczni (...) na stanowiskach kontrolera jakości produkcji (od dnia 02 lipca 1979 r. do dnia 31 maja 1988 r.), pracownika technicznej obsługi zakładu (od dnia 01 czerwca 1988 r. do dnia 31 maja 1990 r.) i robotnika technicznej obsługi produkcji (od dnia 01 czerwca 1990 r. do dnia 27 marca 1997 r.).

Wnioskodawca, jako kontroler jakości produkcji, pracował w dziale (...) Materiałami i (...), gdzie kontrolował prace grupy pracowników fizycznych (sortowaczy i wycinaczy złomu) na otwartym składowisku złomu metali, odpadów żelaza i stali powstających podczas budowy statków morskich w stoczni. Ubezpieczony był odpowiedzialny za sortowanie i wysyłkę dostarczonego mu złomu. Pracownicy, których nadzorował, musieli najpierw posortować różny złom metali na poszczególne rodzaje np. złom żeliwa, żelaza, stali i metali kolorowych – miedź, mosiądz, ołów (ubezpieczony sprawdzał czy dobrze klasyfikują przydzielony im złom), a następnie musieli oni przerobić ten złom na klasy złomu wsadowego (polegało to na tym, że wycinacze gazowi cięli większe odpady dostarczane ze stoczni na złom klasy wsadowej, czyli taki który nadawał się do przetopienia w piecach hutniczych). Złom ten następnie wysyłano do pieców hutniczych na Śląsku. Ubezpieczony, jako kontroler jakości produkcji, musiał również rozliczyć ilość wykonanej przez każdego pracownika pracy, tj. każdą tonę przerobionego przez nich złomu. Pracownicy ci musieli dziennie przerobić około 6 ton złomu. Praca wnioskodawcy była ciężką pracą, wykonywaną w trudnych warunkach, na otwartym terenie (bez zadaszania), przez cały rok. Pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony nie korzystał w tym czasie z urlopów bezpłatnych.

Dowód : akta emerytalne plik I – świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 8; akta emerytalne plik II – świadectwo pracy – k. 17; akta osobowe wnioskodawcy (k. 15 akt sprawy) – świadectwo pracy – k. 2A, podanie o pracę z dnia 06.06.1979 r. karta przyjęcia z dnia 02.07.1979 r., umowa o pracę z dnia 02.07.1979 r., umowa o wspólnej odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie, decyzja o przyznaniu dodatku za prowadzenie grupy (bez numeracji karty – koszulka) ; akta sprawy : świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach – k. 21, zeznania świadka K. B. – k. 33 wraz z nagraniem audio – k. 36, zeznania świadka L. B. – k. 34 wraz z nagraniem audio – k. 36, zeznania świadka J. K. – k. 34 wraz z nagraniem audio – k. 36, wyjaśnienia informacyjne wnioskodawcy – k. 22 – 23 wraz z nagraniem audio – k. 24.

W dniach 26 marca 1997 r. i 04 maja 2012 r. zostały wydane wnioskodawcy świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, z których wynika, że w okresie od dnia od dnia 02 lipca 1979 r. do dnia 31 maja 1988 r.

wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na stanowisku kontrolera jakości produkcji wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r.

Okoliczność bezsporna, vide : akta emerytalne plik I – świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 04.02.2012 – k. 8, akta sprawy - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 26.03.1997 – k. 21 (koperta).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt sprawy, w tym akt emerytalnych i osobowych wnioskodawcy, których wiarygodności i autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków K. B., L. B. i J. K., które jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania są logiczne, spójne, obiektywne i korespondują z pozostałym zgromadzonym w aktach sprawy materiałem dowodowym, jak również z wyjaśnieniami informacyjnymi ubezpieczonego, które również zdaniem Sądu zasługiwały na wiarę.

Sąd zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego J. M. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, że stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury ***dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.*** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009, Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. gdy spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale XIV (prace różne) pod pozycją 24 wymieniona jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, natomiast w dziale III (w hutnictwie i przemyśle metalowym) pod pozycją 38 wymieniony jest przerób złomu metali w zakładach hutniczych.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 03 grudnia 2012 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składowy i nieskładowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres zatrudnienia wnioskodawcy w Stoczni (...) od dnia 02 lipca 1979 r. do dnia 31 maja 1988 r. na stanowisku kontrolera jakości produkcji, gdyż jak wskazał pozwany organ rentowy na podstawie przedłożonej dokumentacji nie można stwierdzić, aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ubezpieczony wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale XIV pod poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (...) – Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

W ocenie Sądu, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie czasu znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwach pracy, świadectwach wykonywania pracy w szczególnych warunkach, podaniu o pracę, umowach o odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy). Niewątpliwie został on potwierdzony i uszczegółowiony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia – którzy zgodnie zeznali, iż wnioskodawca w spornym okresie czasu kierował pracami grupy pracowników fizycznych (sortowaczy i wycinaczy złomu) na otwartym składowisku złomu metali, odpadów żelaza i stali powstających podczas budowy statków morskich w stoczni. Ubezpieczony był odpowiedzialny za sortowanie i wysyłkę dostarczonego mu złomu. W tym celu rozdzielał prace na poszczególnych pracowników, następnie kontrolował czy prawidłowo klasyfikują oni powierzony im złom, po czym sprawdzał i rozliczał ilość przerobionego przez wycinaczy złomu. Jak podkreślił w szczególności świadek L. B. była to ciężka praca, wykonywaną w trudnych warunkach, na otwartym terenie (bez zadaszania), przez cały okres roku. Pracę tę ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Niekiedy nawet zostawał po godzinach, aby rozliczyć pracę przydzielonych mu pracowników. Zdaniem

Sądu, przesłuchani w sprawie świadkowie posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, byli zatrudnieni wraz z ubezpieczonym mniej więcej w tym samym okresie czasu, w tym samym zakładzie pracy. Nie budzi zatem wątpliwości, iż ubezpieczony w spornym okresie zajmował stanowisko, na którym wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Zaznaczyć przy tym trzeba, iż dla określenia czy dana praca wykonywana jest w warunkach szczególnych i w szczególnym charakterze nie ma znaczenia nazwa stanowiska pracy, ale charakter faktycznie wykonywanych czynności – tak też wypowiedział się Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 kwietnia 2004 roku, II UK 337/03, OSNP 2004/22/392, który to pogląd Sąd w pełni podziela. W związku z powyższym, kwestia nazewnictwa stanowiska przez pracodawcę, które zajmował wnioskodawca, nie ma charakteru przesądzającego. Należy wskazać, że wnioskodawca przez cały sporny okres zatrudnienia od dnia 02 lipca 1979 r. do dnia 31 maja 1988 r. wykonywał de facto czynności związane z bezpośrednią kontrolą jakości prac wykonywanych przez pracowników będących sortowaczami i wycinaczami złomu, których praca jest zaliczana do pracy w szczególnych warunkach (wykaz A, dział III, poz. 38 załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia) – co potwierdzili również słuchani w sprawie świadkowie.

W świetle powyższego, brak jest w ocenie Sądu jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania szczególnego charakteru pracy wnioskodawcy. Jak zaś trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2006 r. w sprawie I UK 59/06 (opubl. w OSN Nr 17 – 18/2007, poz.259) faktycznie istotne znaczenie dla zakwalifikowania danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach ma jedynie bezpośrednie narażenie pracownika na działanie czynników szkodliwych, kwalifikujących daną pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach, a nie inne czynniki, jak np. forma zatrudnienia – rodzaj zawartej umowy o pracę.

W ocenie Sądu, ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że wnioskodawca w spornym okresie czasu sprawował kontrolę jakości produkcji na wydziale, w którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, wobec tego był zatrudniony na stanowisku, o którym mowa w pkt 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Uwzględnienie spornego okresu wskazuje, iż staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych, jest znacznie dłuższy niż wymagany ustawą, a zatem, zgodnie z przepisem § 4 rozporządzenia, oznacza spełnienie tego wymogu do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

Sąd zwraca również uwagę, że zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007r. OTK-A 2007/8/97 powyższy artykuł należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy oraz zeznania świadków i ubezpieczonego wyjaśniające zakres obowiązków i charakter

pracy wnioskodawcy, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu ubezpieczeniowego i przyznał J. M. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 03 grudnia 2012 r., tj. od dnia ukończenia 60 roku życia, mając na uwadze fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 06 listopada 2011 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którą świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego mającego wpływ na prawo do wnioskowanego świadczenia.

SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar – Zapolska